

Millenniumi ünnepélyek.

A székelyudvarhelyi három középiskola ifjusága a székely-udvarhelyt felállítandó millenáris székely emlékoszlop javára 1896. május hó 9-én az ev. ref. kollegium kertjében millenáris majálist rendez.

A szatmár-németi ev. ref. főgymnasium 1896. május 9-én reggel 8 órakor a templomban Magyarország ezredéves fennállásának emlékére kegyeletes ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Himnusz. orgonakísérettel éneklí a közönség. Ima. Tartja Tabajdi Lajos lelkész. Honfidal. Előadja a főgymnasiumi énekkar. Alkalmi beszéd. Tartja Regécezi Sándor tanár. Zászlóbontás. Mátray Lajostól. Szavalja Szabó Sándor VII. o. t. Ima és dal a hazáért. Előadja a főgymnasiumi énekkar. A magyarok ösköltészete. Szabad előadásban tartja Úray Sándor VIII. o. t. Csak magyarok legyünk. Dalmadi Győzötől Szavalja Bornemissza Jenő V. o. t. Nemzeti induló. Előadja a főgymnasiumi énekkar, és ezzel az ünnepély befejeztetik.

Az ungvári kir. kath. főgymnasium hazánk ezeréves fennállásának emlékére f. évi május hó 9-én ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Himnusz. Éneklí az összes ifjuság. Megnyitó beszéd. Mondja Hódoly László főgym. igazgató. Ki volt nagyobb. Tóth Kálmántól. Szavalja Füzessey Tamás II. o. t. Királyhymnus. Éneklí az ifj. énekkar. Ünnepi beszéd. Mondja Blanár Ödön főgymn. tanár. Az ország czimerének és Ő Felsége mellszobrának megkoszoruzása a főgymn. ifjuság által. Szózat. Éneklí az összes ifjuság. Rendületlenül, Arany Jánostól. Szavalja Hegyi Mihály VII. o. tanuló. Ünnepi beszéd. Mondja Novák Jenő VIII. o. tanuló. A haza, Pósa Lajostól. Szavalja Nagy Elemér V. o. tanuló. Rákóczy-induló. Előadja az ifj. vegyes kar az ifj. zenekar kíséretével. Ünnepi zárszó.

Az egri m. kir. állami reáliskola 1896. évi május hó 9-én délután 5 órakor Millenniumi ünnepélyt rendez, melynek műsora a következő: Kölcsey Hymnus. Erkel Ferencztől. Éneklí az intézeti énekkar. Ének az ezer évről. Alkalmi óda. Irta Gyöngyösy László tanár. Szavalja ifj. Schwartz Elemér IV. o. t. Ezer év. Alkalmi beszéd. Tartja Áldor Imre tanár. Petőfi: Tied vagyok, tied hazám. Doppler Károlytól éneklí az intézeti énekkar. Árpád. alkalmi költemény az intézet millenniumi ünnepélyére írta Zalár

József. Szavalja Isaák Gyula I. o. t. Ezer év. írta Kapácsi Dezső szavalja Balogh Pál II. o. t. A honfoglalás története. Irta és előadja Friedmann Béla VI. o. t. Szózat. Éneklí az egész ifjuság.

A brassói r. kath. főgymnasium, a m. kir. áll. főreáliskola és a m. kir. áll. felső kereskedelmi iskola május hó 9-én a Vigadó nagytermében millenniumi ünnepélyt fog rendezni a következő programmal: Kölcsey-Hymnusza, zenekar kíséret mellett unisono éneklí az egész tanuló ifjuság. Megnyitó, tartja Vargyasi Ferencz r. k. főgym. igazgató. Honszeretet. Irta Vörösmarthy. Szavalja egy ker. isk. tanuló. Nemzeti zászló, Hubertól. Éneklí a r. k. főgymn. férfikara. Ünnepi beszéd. Tartja Rombauer Emil, a főreáliskola igazgatója. Nemzeti génusz. Irta Baráczy S. főgymnasiumi tanár, szavalja egy r. k. főgym. tanuló. Jersze emlékezzünk, (1538-ból) Farkas Andrástól, éneklí az áll. főreáliskola ifj. énekkara. Bezáró, mondja Orbán F. keresk. isk. igazgató. Szózat, Vörösmartyótól, zenekíséret mellett unisono éneklí az egész tanuló ifjuság. — Délután a tömösi honvéd emlékszoborhoz rándul ki az ifjuság, este pedig visszatér. (Programmja még nincsen megállapítva)

Szerkesztői telefon.

K. A. A szerződésintát közöljük, később a másik dolgot is. A privát ügyre vonatkozó dolgokat csak személyesen végezhetjük el. Üdvözlét. **Hermes.** 1. Nézze meg a mult számunk szerk. telefonját, 2. Arról, hogy a vakációban a vidékről feljövő tanulók mikor látogathatnak meg a szerkesztőségben, majd később lesz szó. 3. Fog aprótekos dolgokban. 4. Utolsó kérdését ismételve meg, mert nem értjük. **K. N.-Kanizsa.** A beküldött témák közül egyik sem tetszik nekünk; tud maga megfelelő témákat is találni s azt hisszük, hogy a sok találgatás után végre mégis rájön az igazira. **Buzgó előfizető.** Köszönjük érdeklődését, nagyon kérjük, pontosan, de röviden írja meg az iskolai ünnepélyről szóló tudósítást. Nagyon szeretnénk, ha az összes intézetektől megkaphatnánk a műsört, hogy lapunkban megörökíthessük. **Fekete J. Harsányi Béla** «Első fecskék» című költeménye valóban a legszebbek közül való, a miket lapunkban közöltünk. Jól teszi a tanár ur, ha az önképzőkörben való szavalásra ajánlja. **Kerekes J. Bpest.** A szerkesztő a vakációt nem fogja ugyan Budapesten tölteni, de minden pénteken Budapesten lesz. Akkor szívesen látja bármely kedves előfizetőjét s örülni fog, ha mennél többel megismerkedhetik közülök. **Szántó Béla Nyitra.** A Tanulók Lapja május 3-tól október végéig járni fog a kiállításba, ott bárki megtalálhatja s olvashatja is. **Kun Samu Pécs.** 1. Nem lesz. 2. Szívesen látjuk. **Neumann J. Lővő.** Lehet. **Több kérdésre a jövő számban.**

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-utca 31
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számitatnak

Az ünneplő ifjuság.

Harangok méltóságteljes, bűgő szavának közepette megszólal egy zengő kis kápolnacsengetyű. A hatalmas zsongás-bongásban talán elenyészik a többség számára e szerény hangocska: de minket, magyar ifjuságot, legközelebről érint és gyönyörködtet.

Mert ilyenén szinben tűnik föl előttem azon esemény, hogy május 9-én, káprázató ünnepélyek, nagyszabású népgyűlések láncolatába beiktatva, az Adria partján pompázó Fiumétől a Kárpátközi városokiglan egyszerre örvend és lelkesedik a tanulók sűrű hada hazánk ezeréves létezésén. Földből alig kilátszó piczinyek és szakállasodó, sugár ifjak ajkán egy időben hangzik föl az «Isten áld meg a magyart» és a «Hazádnak rendületlenül!»

Megilletődéstől, büszkeségtől, önérzettől dobog az ember szive e látványra, e hirre, e gondolatra. A magyar ifjuság részvétele a millenniumi ünnepeken korántsem igénytelen, korántsem kicsinylendő jelenség: egyike azon alapköveknek, melyekből nemzeti nagyságunk és jelentőségünk demonstrációjának tömör alkotmánya fölépül.

A mi ünnepségünkön minden egyes mozzanat az élettől duzzadó, hamisítatlan magyarság eszméjének diadalmát hirdeti. Idegen tollak, külföldi hozzájárulások, más tön termelt ékes-ségek innét számüzve vannak: ezek nélkül is vagyunk mi nem valami, de sok! A dalok, melyeket zengedezünk, a zene, mely itt fölesendül, a költemények, a prózai darabok, melyek imitt hangzanak: mind, de mind a nemzeti génuszunk kifejező, jellemzetes szülöttei!

A nélkül, hogy a kerkedő chauvinizmus vádjának tennők ki magunkat, az igazság egyszerű, de mélyeséges szavával, emelt homlokkal vallhatjuk ezt!

A nemzeti nagyság és erő fenvillogtatása mellett nem szorulunk háttérbe mi sem, kik a munkának szerény részesei voltunk. Nem, sőt izről-izre kidomborodunk mi, a magyar ifjuság! Mert van egy sajátlagos, a többiek sorából élesen kiváló magyar ifjuság a különböző népek fiatal generációinak összeségében! Nincs meg benne a német Burschoknak igaz hogy erőteljes, de legénykedő jelleme, vagdalkozási viselkedete; a francia Quartier-Latin népségének szeretetreméltónak mondott, izgékony léhasága; az angol diákság edzettsége, sport-rajongása: nagy benne az életrealitás, a férfiaságra mutató komolyság és hevülés minden nemes, szép iránt E tulajdonságaink tündökölnék millenniumi föllépésünkön is: óh be jó, hogy hagyományos fogatkozásunk, az a sokat emlegetett «szalmaláng» most nem — lobog.

De nem róhatják föl annak a képnek, melyet az ünneplő magyar ifjuság a szemlélő elé tár, hogy a mult hánytorgatásával és a hajdani fiatal nemzedék, szemfényvesztő utánzásával akarja alantos színvonalát, pettyhüdségét takarítani. Mi igen jól emlékszünk a mohácsi egyetem sorduló polgáira, kik esatamezőre szálltak, hogy iskolájuk falai közé többé soha vissza ne térjenek; a debreczeni, sárospataki, nagyenyedi deákokra, kik félelmetes gerundiunaikkal horpasztgatták a török meg német sisakokat, a bennük levő fejjel egyetemben. Imádászerű szeretettel tekintünk a híres márcziusi fiatalokra és a szabadságharcban oroszlanilag küzdő, még éretlen gyerekekre. — Ideáljaink, követendő mintaképeink ők is lesznek örökké, de csak olyan eszmények, kiknek nyomdokába — jól tudjuk — mi sohasem léphetünk s kikhez hasonlóknak csak rózsás álmunkban látjuk magunkat.

A millenáris ifjuság nagyon jól tudja, hogy haladni kell az árral, a korrall. És ideális lelkesedéssel arra iparkodik, hogy annak csak azon vezérelveit tegye magáévá, melyekre a legnagyobb cinikus sem alkalmazhatja a «századvég» és «modern tünet» kifejezéseket.

Mert becsület, és hazaszeretet és munkásság nem hangzatos frázisok és divatos jelszavak, melyek az esetleges korszellemből fakadnak, hanem örök eszmék voltak és lesznek, míg a világ marad.

Kemény Aladár.

MIAMIS KIRÁLY.

Írta: WALDEN EDMUND.

Nagy komolyan mondá Nikunthas — Azok, kik hívek volt atyámhoz, át mentek a shawnekhez; egy részük átpártolt a francziákhoz, a másik rész pedig semleges maradt a küzdelemben.

— Ezek az első hírek, amiket az ország belsejéről hallok. És te veled mi történt tovább?

— Nikunthas elment azután a tuskararákhoz, de ezek hallani sem akartak a yankekről, majd pedig a delawarokhoz fordult, de ezek sem voltak az angolok részén. Csak a schawnek biznak az angolokban, ezeknél hagytam kevés harcsoimat. Kettővel azonban el akartam menni az angolokhoz, Oswegoba, hogy hírül adjam nekik az Ohio völgyében történt dolgokat és hogy segélyt kérjek tőlük. Tomacharisson barátját az «Igazmondó Nyelvet» is fel akartam keresni.

— Helyes, csakugyan barátja vagyok az összes pianke schawoknak.

— Súlyomszárnny tudja ezt, már uton volt Oswega felé, de Manitu mérges, erős lehellete utólérté őt a tavon; a két harcso, akik kísérték őt, a tóba fulladt, de Tanacharisson fiát életben tartotta a hatalmas Manitu. Majd végre megtalálta Nikunthas az «Igazmondó Nyelvet» és az majd elmondja az angol atyáknak a történeteket, hogy segélyt küldjenek és elűzzék a francziákat.

— Segélyt, segélyt, — morgott a vén katona, — én nem tehetek mást, mint elküldöm értesítéseidet Albanyba és New-Yorkba; nekem is segélyre van szükségem itt, a világ háta mögött. Hisz össze-vissza alig van néhány század katonám. Még ezer szerencse, hogy a szomszédos onondagák a mi részünkön vannak. Nem segíthet rajtad a kormány sem; hacsak nem küldenek néhány ezer katonát és a gyarmatosok is nem sorakoznak zászló alá, akkor biz elveszünk. Így vagyunk itt az elhanyagolt gyarmatokban. Ha itt is komolyan lép fel a franczia, akkor elveszett Oswego és Stacket Harbour, az Ontarió pedig franczia kezekbe megy

át. Apád s társainak szomorú sorsát rögtön tudatom a kormánnyal; talán ezen események felrázzák álmából. Örülök, hogy eljöttél, fiatal barátom; légy üdvöz, amim van rendelkezésedre áll.

— Jó vagy hozzám, «Igazmondó nyelv», Nikunthasnak csak fegyverekre van szüksége, az övét elnyelte az Ontarió.

— Kapsz mindent, mire szükséged van. De hát mit fogsz majd tenni? Mi a terved?

— Én majd visszamegyek a shawnekhez, és harcsoaimmal együtt az ő oldalukon fogok küzdeni.

— Menj csak fiam, terád ott ugysis szükség van. A miamis indiánok talán rájönnek majd, hogy rossz helyen vannak és visszatérnek talán az angolokhoz Tanacharisson fiával. Nikunthasból nagy törzsfőnök lesz.

Ezen híreket adta tudtul Nikunthas az őrnagynak, ki aztán Kiornatban Burnssal is közölte a dolgot.

Az őrnagy még az nap Nikunthasnak egy szép vadászínget, puskát, baltát, kést, löport golyót és egy kis vadásztáskát adott, hogy külsőleg is olyan legyen, mint a többi törzsfő. Azonfelül az «ezer szigeteken» tanusított hősiességéért György király képével ellátott ezüst érmet kapott az őrnagytól.

Nikunthas ennek igen megörült.

John és Bob szinte bámulattal hallgatták az Ohio vidéki eseményeket, csodálattal értesültek az indián ifju előkelő származásáról, mert Tanacharissonnak az angolok szövetségeseinek neve mindenütt ismeretes volt.

Tél s tavasz idején, midőn bajosan lehetett közlekedni, Albanyal, keveset hallhattak a gyarmatok a távolabbi eseményekről, főleg az európaiaktól. Az Ohio völgyében már régóta üldözik egymást, de a harc, mely csakis a franczia határőrök, a velük szövetségelt indiánok és Virginia pjaruntia között dült és így nem érintette valami erősen Anglia és Francziaország politikáját.

Végre a két állam között mégis kenyértörésre került a dolog, midőn az angolok a Sz. Lőrincz folyam torkolatánál véres tusa után elfoglaltak két franczia hajót és a háboru első s biztos jele az volt, hogy franczia hadihajók jöttek az Ontarióra és utközben már több kereskedelmi hajót tettek tönkre. Ezek közege hozta izgalomba a várost, amit Bob és John is észrevett, midőn odaértek.

Dumoiddie őrnagy tapasztalt, hidegvérű katona volt, aki a kikötőben levő hajók megmentésére azonnal szigorú és erélyes övintézkedéseket tett, fegyverre szőlította a város polgárait — majd mindegyik értett a puska kezeléséhez — a sánczok ásására embereket rendelt és miután a sánczok elkészültek, néhány régi ágyut vitétt ki a partra.

Midőn Burns társaival kiért oda, már rég ott volt, a kevés katonaság; a polgárok pedig szorgalmatoskodtak a sánczhuzásnál.

Két ágyut már elhelyeztek és most a harmadikkal foglalkoztak.

A távolban három hajót lehetett látni a franczia lógóval, melyek a partnak tartottak.

Bobnak csodálatos kosztüme, melyben annyira tetszett magának, máskor talán feltűnést keltett volna, most azonban vagy a lövegek felállítására, vagy a közeledő hajók kötötték le a közönség figyelmét. Attól ugyan nem lehetett tartani, hogy katonaság jön a két hajón, mert ami ezeken elfér, az nem mérkőzhetik meg a polgársággal. Amidőn felállították a harmadik löveget, az őrnagy messzelátón nézte a köze-

ledő hajókat. A francziák attól tartottak, hogy tán a kikötőt és a várost fogják lövöldöztetni.

Az őrnagy kevésre rá így szólt a kíváncsi közönséghez.

— Nincs közületek senki, aki ért az ágyu kezeléséhez?

— Itt van Bob Green, — kiálták néhányan, ért az hozzá.

Nem sokára akadt négy ember aki korábban angol hadihajón szolgált és képzett tüzér volt.

— Jól van emberek, — szólt az őrnagy — most csak szereljétek fel az ágyukat.

Nagy ügyességgel töltötték meg a férfiak az ágyukat és csak hamar lövésre készen állottak.

— Készen vagyunk, — őrnagy ur, — mondá Bob.

— Hát ki a legügyesebb közöttetek?

Egyszerre mondták mindhárman: Bob Green.

— Ön az, nemde, milyen csinos, nyulánk fiu!

Már régóta nem volt itt a hóvidéken az őrnagy és épp azért nem ismerte Bobot, aki igen ismert és népszerű alakja volt az angol kikötőknek.

— Mit gondol, Bob, már lőtávolságban vannak a francziák?

Bob szemügyre vette a távolságot és így szólt:

— Amint parancsolja, őrnagy ur; az első hajóig talán elvisz az ágyu.

— Akkor készíts csak elő mindent. Mi ugyan nem fogunk támadni, hanem csak figyelmeztetjük őket lövésünkkel.

(Folytatása következik.)

Segíts magadon és megsegít az Isten.

— A Tanulók Lapja számára írta: *Tevelé Mihály.* —

Mi követtük el megfontolatlanul azt a csinyt, mondá Pista kis szünet mulva. De meg is bántuk. Csak ne tudná meg senki. Még csak kettőnek van rajtunk kívül tudomása a tettesekről: neked és Gyurkónak a kis csordásnak. Hallottam, hogy Gyurkó szemtanuja volt az egésznek. Ránk lesett az ajtónál, hátha megismert bennünket, mert mind a hármunkat ismer még azóta, hogy megszürték a darazsak. Hátha ránk mutat, mikor a dolgot szellőztetik, hátha kicsapnak bennünket. Nézd, Béla neked csak egy szavadba kerülne és biztosítva volnánk.

— Igen, igen, vágott közbe János is meg Bohuszláv is, a kik megkönnyebbülten hallgatták Pistát, Bohuszláv még azt a megjegyzést

közeget, hátha kicsapják őket, akkor nem lakhatnak többet a néninél.

Ez hatott Bélára, még akkor is hatott volna, ha különben nem volna rá lelke a bűnpalástolásra. Felfogta mindjárt a helyzet komolyságát, tudta hogy rosszat cselekszik, mikor ilyen nagy bünt eltakarni segít, de a szegény nagymamára gondolt és határozott.

— Megteszem kedvetekért, szólt kezét nyujtva mindegyiknek. Beszélek Gyurkóval, ne féljétek, nem árul el benneteket, ő hálás irántam, tudom, hogy mindenre kész, a mit tőle kérek. Azonak fölkeresem.

Tovább nem folytathatta, mert Róza néni teriteri jött. Bár csak 11-re járt az idő, de

azt mondta diákjainak, hogy ma kivételesen előbb fognak enni, mert ő le akar feküdni ebéd után, az éjjel nem aludt semmit és a fogfájás még mindig kinozza, talán az ágyban jobban lesz, eláll talán a fájdalma.

Az ebéd is egyszerűbb volt, mint máskor s annak tulajdonította a néni, hogy a fiuk nem ettek rendesen, egyiköknek sem izlett, Csenedes egyhangu volt az egész ház, egyetlen vig szó, tréfa sem jutott eszébe senkinek, mert a néninek nagyon fájt a foga, nekik meg nagyon fájt a lelkök. Csenedes egyhangu volt a ház egész délután, Róza néni jajgatott csak fel néha-néha. Este felé azonban megszűnt a fájdalom, vacsorát adott a fiuknak és azután elaludt. Nem hallott semmit a zugó viharból, pedig hatalmas szél kerekedett, csakugy csapkodta az ablaktáblákhoz a vastag esőcseppeket, csakugy nyikorgott a kémény tetején a szélkakas, mintha neki sem tetszett volna a zord időjárás.

Igazi őszi idő volt az. Ilyenkor senkinek sincs kedve az utcán tölteni óráit. A kinek nem kellett, nem is ment még a szomszédba sem.

Nyolcz óra tájban lehetett, mikor egy alak végigsurrant Dombhátiék házikója mellett, megkerülte a kertet s hátul a kerti ajtón átment be az udvarba. Ugy látszott, hogy jó ismerőse a helynek, mert nem sokáig keresgélt a bejárat után, azonnal megtalálta. A tanulók szobájának ablaka a kertre nyílt, lámpájok fénysugarai átszűrődtek a vékony csipkefüggönyön. Oda az ablakhoz törekedett a vendég, mert az ajtót nem találta meg a sötétben. Kotorászott sokáig, meg is botlott egy párszor, míg oda talált az ablakhoz. Eppen fölérte a fejével úgy hogy kényelmesen beláthatott. Ugy látszik arra várt, hogy majd észre veszik, de bizony a bentülők nem vették észre, csak akkor, mikor halkan megkopogtatta mutató ujjával az ablakot. Tudták már, kijön. Béla felugrott ülőhelyéről, kinyitotta az ajtót és bevezette Gyurkót.

— No mégis eljött Gyurkó! Ezekkel a szavakkal mutatta be Béla a kis esordást, a ki félénk tekintettel nézett körül a diákszobában. Ilyen szép szobában ő meg soha életében nem volt. Ilyen pámlagon még nem ült, a milyen ott állt a két ablak között, de jó lehet ott ülni! Sapkáját illedelmesen levette, megsimította kicsit a homlokát és mosolyogva himbálta jobb karját a sapkával együtt. Alig találta helyét. Csak később vette észre, hogy hiszen ő az ő sáros eszímájával a szőnyegre lépett, De helyre pótolta hibáját, a mennyiben pár lépéssel előbbre ment oda az asztalhoz, a hová nem

volt szőnyeg terítve. Hiába kinalgatták székekkel a biztatásokra mindig csak az az egy felete volt: Köszönöm nem szoktam székre ülni. Sehogyssem akart a fejébe férni, hogy ő az ő piszkos darócz nadrágjával arra a szép nád-székre üljön. Egyebet sem tett eleinte, csak mosolygott meg eső áztatta arcát törölte néha-néha inge ujjasával, vagy igazgatta hátán lógó darócz ködmenét, jobbra-balra tolva vagy meg-rántva elül a piros madzagnál fogva, a mely összetartotta. A természet gyermekének nincs annyi önismerete, annyi lelkierije, hogy nyugodtan meg tudjon állni egy helyben.

Czankó Pista látta, hogy zavarban van a szegény Gyurkó s azonnal segített neki: Gyurkó,

jöjjön csak ide hozzám, szólt a kis esordásnak, megfogva őt ködmenénél s oda vezette a pámlaghoz, azután szépen leültek egymás mellé. S hogy jobb kedvre hangolják a szegény fiút, megkínálták jó fehér borral. Már a harmadik, negyedik pohárnál megoldódott a nyelve, különösen mikor a kitünő paprikás-szalonnából is megevett vagy három embernek való porciót.

— Hanem pompás szalonnájuk van az urfiaknak, ilyen még nem ettem, mióta a világon vagyok. De meg is hálálom, Tudom már mi járásban volt a Béla urí nálam, elmondott mindent, hanem attól ne is féljenek kendtek, hogy én valamikor szőszegő legyek. Az Isten úgy verjen meg, a hogy elárulom a titkukat.

— Eljen a Gyurkó!! Eljen! kiallottak mind

a hárman s barátságuk jelül vígan kocszintottak vele, de még az érdes kezét is szorítgatták, megveregették a vállát, a mért olyan derekasan viselkedett. S ha Róza néni nem aludt volna, talán még tánczra is kerekedett volna a szobában. Az az hogy akkor talán éppen nem . . . Nagyon meg voltak elégedve Gyurkó viselkedésével, s annak okáért még egy utolsó Szt-János áldást is töltöttek neki, magoknak is töltének és Gyurkó egészségére akarták üri-

teni. De kint az ablak előtt valaki köhögött. Hatalmas férfiköhögés volt, a melytől kissé meghökkent a titkos társaság. De megakarván mutatni, hoga ők nem amolyan anyámasszony katonái, neki bátorodtak és ki botot, ki esernyőt véve kezökbe kirohantak az ajtón, megnézni kibátorkodik ilyenkor másnak az udvarába tolakodni. Gyurkó meg épen egy nádszéket cipelt ki.

(Folytatása következik.)

ÜNNEPI ÓDA.

— A győri m. kir. állami főreáliskola millenniumi ünnepélyén szavalta Förstner Tivadar —

A turul leszállott . . . Magor ivadéki
A hármas bércz aiján, négy folyó mellékén
Uj hazára letek. Fellobban Hadurnak
Áldozati lángja a szent berek mélyén.
Es mig az agg táltos révedező szemmel
Nézi a fehér mén csörgedező vérét, . . .
Sas lelke beröppen a messze jövőbe
S ihlett ajka zengi jósoló ígését
Vezér s hadverő nép vágyva körülállja
S a titkos jövőnd rejtelmét várja.

Siri esönd lesz . . . és szól: «Időtlen időkig
A magyar lesz urrá e sok népű földön, . . .
A te méned robban győztesen csatára, . . .
A te harsonád zeng diadalt a völgyön . . .
A sik néked adja, aranyszín kalászat,
Dúvadát az erdő, . . . kincsét a hegy keble, . . .
Ezer ellened lesz, . . . jobbjaid elhullnak
Vért vetsz, . . . s diadalmat aratsz majd helyette.
Akk méltók hozzád, . . . barátként szeretnek,
Védőt a típrottak tebenned keresnek.

Hired, . . . dicső éged, . . . messze földre terjed . . .
Lovagiasságod példaszóvá léssen.
Ne higj hizelgőnek, csak magadban bizzál,
Ez is segít keresztül az ezernyi vérsen . . .
Árpád! . . . Ne feledd, hogy nem tied az ország,
Te vagy az országé, . . . És mig első gondod
Néped boldogsága lesz . . . s te hűséges nép
Benne atyád látod . . . és mig meg nem bontod
Te két esküvő fél Pusztaszér kötését, . . .
Ne féltsd Attilának drága örökségét.»

Ezer tavasz himzé a mezőt virággal, . . .
Teljesült a jóslat . . . A magyar nép fája
Mégfogant e földben. Diszlik, . . . él, . . . bár szörnyü
Vészek villámlása zudula már rája.
Vérrel öntözök meg ezernyi csatában,
Sajó s Mohács síkján fejsze érte törzsét,
Megrendült, . . . lehulltak legizmosabb ági, . . .
De nem látta se ki e szent fának döltét,
Sőt az uj tavasznak pirkadó korányán
Béke napja játszik ujult koronáján.

Teljesült a jóslat, . . . keblére ölelte
E honnak más nyelven beszélő lakóját,
Lovagiassága nem kérdezte tőlük,
Leróják-e érte a hálaadóját?
Fegyvere ellenek . . . jobbjá barátjának
Készen vala mindig. Bárha jól tudhatta:
Lett már árulója, kit paizsával védett,
S szívébe vert tör lett érte a jutalma.
Segített mást s sokszor a vészes napokban
Maga volt. Megmondták: «bizzál csak magadban!»

Teljesül a jóslat . . . Egy pontja van hátra,
Az a kettős eskü, mit király és népe
Egymásnak tevének. «Hűek leszünk Hozzád!»
«Magyarhon megvédlek! esküszöm az égre!»
E két fogadásban rejlik jövőnk kulcsa.
És te hallád — Isten — a magas egekben,
Hogy csak azt mondották, amit érezének
Az egymásért élő hűséges szívekben.
Add! hogy az eskühöz hű maradvá mindég
Igy kezdhessék éltük újabb ezer évét!

Berky Zoltán Béla.

A régiek vízépítkezéséről.

— A Tanulók Lapja számára: Irta: *Bubics Jenő.* —

Kövel kirakott kikötők úgy az anyahonban mint a távol gyarmatokban nagy műveltségről tesznek tanúságot, mert a vízépítés idevágó nemei a legtartósabbak és a mérnöki tudománynak ma is netovábbját képezik.

A görögök, mint a tengerrel szomszédos nép a phenicziaiak nyomdokán indultak. Kezdetben míg a phoeniai kalmár hajók nem látogattak el hozzájuk, barbároknak nevezhetők.

Ezek látása keltette fel bennünk a tettvágyat, és serkentette hasonlók készítésére, a melyeken ők is kiszállhassanak a sik tengerre. Az első hajót az «Argonanták» készítették «Jason»-nal élükön. Iparuk fejletlen volt még, kereskedést indítani nem tudtak, s nembírván tárggyal becsületes kereskedést indítani, másoktól igyekeztek azt megkeríteni, és amiben legelőször kitűntek az a — — — kalózkodás volt. Ezen kalózkodás idegen tájakra veté őket, s ez által ismereteik gyarapodtak. A rablott tárgyak látása hasonlók készítésére ösztönözte őket. Gyártmányaikat leginkább a fekete tenger környékén lakó népek közt értékesítették.

Ezután bármerre érkezett egy hajójuk, mindenütt általuk alapított gyarmatok keletkeztek. Ezen gyarmatosítás kiterjedt felfelé is s az Ister (Duna), Jyras (Dniszter), Boristheus (Dnieper), Tanais (Don) és a Rhá (Volga) kereskedő városok alapját vetették meg.

Épp ezért vízépítkezés tekintetében legnagyobb gondot a hajózásra fordítottak. A gyarmatokról s a távoli népektől hajókon szállított kincsek és termények gyors virágzásra emelték Spárta városát és Attica városait, melyek később már műveltségükkel fogva oly erősnek érezték magukat, hogy külön-külön fennállhattak, apró államokat alkothattak és háborút viselhettek egymás iránti féltékenységből. Azonban ezen irigy féltékenység rejté magában a hanyatlás csiráit. A viszálykodásokban a távoli gyarmatok el-elszakadoztak az anyaállamtól, a régi kapocs elvesztette szilárdságát s csak a kereskedés volt még az, mely összefűző szálát képezett közöttük.

A rómaiak, mint a tenger közeleiben lakó népek, szintén leginkább a hajózásban tüntek ki. Mikor az imperatorok légiói bekalandozták az akkoron ismert világtájak legnagyobb részét, az idegen népeknél, de különösen az assyrok és bayloniak földein tapasztalt vízépítkezéseket és szabályozásokat birodalmukban, hol alkalom kínálkozott, utánozni iparkodtak.

A vízépítkezés fellendülésére nagy hatással voltak a helyes alapra fektetett vízi törvények. A rómaiaknál minden folyam már a köztársaság korában nyilvános vagyonnak mondatott ki. Ily folyókon hajózni korlátlanul meg volt engedve, az állam pedig közkölségen tartotta rendben e vizeket.

Midőn a római légiók kifogytak a hódításokból, az imperatorok és praefectek az állam költségén hozzáálltak a vízépítkezési munkálatokhoz s így csatornákat vágtak mocsarak lecsapolására, majd a városokat egészséges ivóvízzel ellátva, vízvezetékeket építettek stb.

A mennyi kisebb folyó és folyam találatott Róma környékén, azt mind csatornába szedték és a városba vezették. A városok előtt a vizet előbb kövel kirakott medenczébe fogták fel, hogy leszűrődjön s innen boltozott csatornákon vezették a városba. Ezen vízfogót «conceptaculum»-nak vagy «dividiculum»-nak nevezték. Nagyobb városoknál és fontos vízvezetékeknél a «dividiculumokat» «castellum»-nak is hívták, a kezelő és felügyelő odaépített lakásairól. A vízvezetékeknél szolgálókat általában «aquariusok»-nak nevezték. A vízfogók készítőinek külön neve «castellarius» volt. A folyami hajózást a rómaiak nemesak közlekedésre és szállítmányokra, hanem hadászatiilag is nagy értelemmel tudták kihasználni. A nagyobb folyókon külön-külön hajóhadat tartottak. A hajóhadak béke időben rendes állomáson voltak.

Bámulandó tökélyvel értették a rómaiak a hidépítést. Valószínű, hogy midőn az assyrok és bayloniak földjén megfordultak, igen tanulságos lehettek rájuk nézve az Euphrát és Tigris folyón látott hidak, mert azóta ők is állandó hidakat építettek birodalmuk nagyobb folyóin.

Az ó-kor egyik remeke volt a Traján császár által épített kőhid a Dunán, melynek maradványai Turnu Severin alsó végében még most is láthatók s melyek különösen megragadják az utazó figyelmét. Dio Cassius szerint a hid boltozatai 20 pilléren nyugodtak, melyek 40 láb szélességben és 150 láb magasságban emelkedtek ki a Duna fenekéről. «Procopius» byzanti író szerint e hid építőmestere a damaskusi Appolodorus volt.

Ezekből kiviláglik, hogy a rómaiaknál a vízépítés nagy művelésnek és virágzásnak örvendett és hogy a vízvezetésekben a rómaiak mindez ideig utólrhetetlenek.

(Vége.)

Honestum est laudari a laudato viro.

Az ily férfiak deréksége először kezességet nyújt arra nézve, hogy csak azt dicsérik a mi valóban dicséretre méltó. Ők nem a látszat után indulnak, hanem éles szemmel behatolnak a dolog lényegébe és ítéletük mindig érett megfontoláson alapul. Nem hallgatnak mendemondára, nem követnek mást meggondolatlanul. Ha oly festők mint Raphael, Kaulbach, Cornelius szemlélik másoknak festményeit, ha ily emberek tartják sikerültnek az illető képet, akkor bizonyosak vagyunk abban, hogy semmiesem kerülte el figyelmüket, a mi ily ítélethez szükséges: ők mielőtt bírálatot mondtak volna, mindenesetre kiterjesztették figyelmüket az alapeszmére, annak felfogására, a kép alakjainak csoportosítására, a színezésre és sok más egyébire a mit gyakorlott szem azonnal észrevesz. Ha Nagy Frigyes mondja ezt katonáinak: «Fiuk, ma vitézül viseltétek magatokat! Büszke vagyok rátok» — a katonák keblét nem hiába töltötte el örömteljes önérték: ily vezér dicsérete csak felemelőleg hathatott rájuk, mert ilyenkor saját öntudatuk is azt sugalta, hogy megérdemlették a dicséretet. Nagy Frigyes egyik kortársának, Kaunitz hercegnek, ki egyike volt Németország legügyesebb diplomatáinak, állítólag ez volt legnagyobb dicsérete: — Biz' Isten, ennél jobban magam sem tudtam volna megtenni.

Igaz, hogy nagyon sok hiúság rejlik e mondásban, de mégis hízogó volt arra nézve, ki nek szólt, mert Kaunitz nem hiába dicsért meg valakit. Őt, a hideg diplomatát, nem egy könnyen lehetett félrevezetni. Általában véve tehát jogosult és megérdemelt dicséret, melylyel szemben illet valakit és mindig tiszteletet parancsol.

A második ok a következő: Tudjuk, mily aljas érdekek sugallják néha a dicséretet. Ilyesmí derék, jellemes férfiaknál nem fordul-

hat elő; ők meggyőződésüket követik s ennek eltitkolására nincsen okuk. Ők oly magasan állanak, nevük oly fényes, hogy nem kell attól tartaniok, hogy mások elhomályosítsák, ők nem várnak viszontszolgálatot, mert nem szorulnak arra. Ha tehát dicsérőleg nyilatkoznak valamely dologról, nem önérdék, sem pártoskodás nem képezi alapját, hanem egyedül az igazság, melyet minden körülmények között követnek. Nagy Frigyes II. József császárral való találkozása alkalmával ebédnél Laudon tábornokot maga mellé ültette ezen szavak kíséretében:

— Oly férfiakat, mint ön, kedves tábornok, szívesebben látok mellettem, mint ellenem. És ez volt bizonyára a legnagyobb dicséret, mit hős hősnek mondhatott; a bátor tábornoknak, a kit övéi oly sokszor mellőztek, teljes elégtételt szolgáltatott azon ítélet, melylyel korának legtapasztaltabb vezére tüneltette ki őt. Laudon minden bizonynyal ismerte azon kicsinyes és szűkkeblű okokat, melyek miatt a császári udvar előtt kedvességben állottak nálánál kisebb tehetségek és így annál jobban eshetett Laudonnak azon dicséret, mely legnagyobb ellenfelének szájából hangzott el; a történet — mit talán sejtett is — Frigyes ítéletéhez csatlakozott.

Helytelenül cselekszik valaki, ha egyáltalán nem ad a világitételre, ha mindenben csak saját nézetét követte; azonban helytelen eljárás az is, ha valaki feltétlen értéket tulajdonít mások elismerésének, ha minden tettét mások elismeréséhez, cetszéséhez szabja. A dicséret csak akkor értékes, ha derék, köztudomás szerint kifogástalan emberektől származik. Mert a mint a költő is mondja:

«Aki kora legjobbjainak eleget tett, az minden időknek élt.»

(Vége.)

Haut-Relief irás.

Igen érdekes kísérlet eredménye a fenti czím. Kísérletünk azon alapszik, hogy az aczélnek mágnessel érintett részei jó ideig erős mágneses hatással bírnak. Ha tehát most valamit hegyes mágnessel felirtunk ily aczélra, a felirat megörökítésére a következő eljárás áll rendelkezésünkre: Bekenjünk a lapot vas szilánkokkal (gyalulás által nyerhető) és a lapot vertikálisan tartva a szilánkok lehullanak csakis

a mágnessel érintett helyeken maradnak meg a vonzás következtében. Így haut-relief alakban megkapjuk a felirt szók vagy jelek képét. Az érdekes kísérlet igen egyszerű és így mindenkinek ajánlható. Eigyelmeztetjük azonban a kísérletezőt, hogy a mágnest igen hegyesnek kell lennie és hogy az eljárást hamar, egymásután kell végezni, mert csak így érhető el pontosan és szépen az eredmény. G. K.

Millennáris iskolai ünnepélyek.

Lelkes ünnep volt május 9-én minden iskolában. Alább számot adunk valamennyiről. A vidéken is mindenütt nagy lelkesedéssel és pompával ülték meg az ezredéves iskolai ünnepet.

A református főgimnázium ifjusága a Kálvintéri templomban gyülekezett össze. A XC. zsoltár eléneklése után Laky Dániel tanár alkalmi könyörgése következett, majd a Himnuszt énekelte el az ifjuság. Azután Szalay Károly tanár mondott ünnepi beszédet. Költeményt szavalt Forschner Sándor VIII. osztályu tanuló és történeti visszaemlékezést olvasott föl Szilády Zoltán VIII. osztályu tanuló. A programnak igen sikerült pontja volt az ifjuság éneke, a mely a Rákóczy-indulót és a király-himnuszt énekelte. Lévay József «Ezredévi szövegét a gyermekekhez» Barcza Ernő VIII. osztályu tanuló adta elő. Végül pedig Vámosy Mihály igazgatótanár mondotta el záróbeszédét, a melyben az ifjuságot hazafiságra buzdította. A református templom díszes közönséggel telt meg és a kis lányok fehér, magyar ruhában jelentek meg a templomban.

A tanárképző-intézeti gyakorló főgimnázium délelőtt 9 órakor tartotta ezredéves ünnepét. Az ünnepség az intézetnek képekkel, zászlókkal, címekkel izlésesen díszített aulájában folyt le, előkelő közönség jelenlétében. Ott voltak a többek közt Zsilinszky Mihály államtitkárnak neje, Lengyel Béla dr. egyetemi rektor, Beöthy Zsolt, Simonyi Zsigmond nejevel, Szinnyi József, Marczali Henrik egyetemi tanárok. Megjelent Wlassics Gyula kultuszminiszter is, a kinek két kis fia jár az intézetbe. Beszédet mondtak Wolf György igazgató, Mika Sándor, a történet tanára, Kármán Mór, az intézet pedagógiai vezetője és Beöthy Zsolt, mint a tanárképző intézet igazgatója.

A kegyes tanítórendiek budapesti főgimnáziuma az ezredéves ünnepre nagy és válogatott műsort állított össze. A főgimnázium énekkara előadta Kölcsey Himnuszt. Janky Károly igazgató röviden, a történelem fonálán utalt a magyar nemzet életképességére, haladására és fejlődésére. Most az énekkar Mihalovics Király-himnuszt dalolta el, majd Bartos József tanár olvasta föl «Az ezeréves Magyarország» című dolgozatát. Bartók Lajos «Munkács» című versét Benard Ágost VI. oszt. tan. szavalta, majd Makay Dezső VIII. oszt. tan. tartott fölolvast. Nagy hatást ért el Pintér Kálmánnak «Mult és jövő» című drámai képe, a melyet Ugron Gábor, Fodor Dezső, Muttschenbacher Emil, Árkövy Rikárd, Tempie Rikárd és Muttschenbacher Tivadar adtak elő. Az ünnepet a Rákóczy-induló fejezte be.

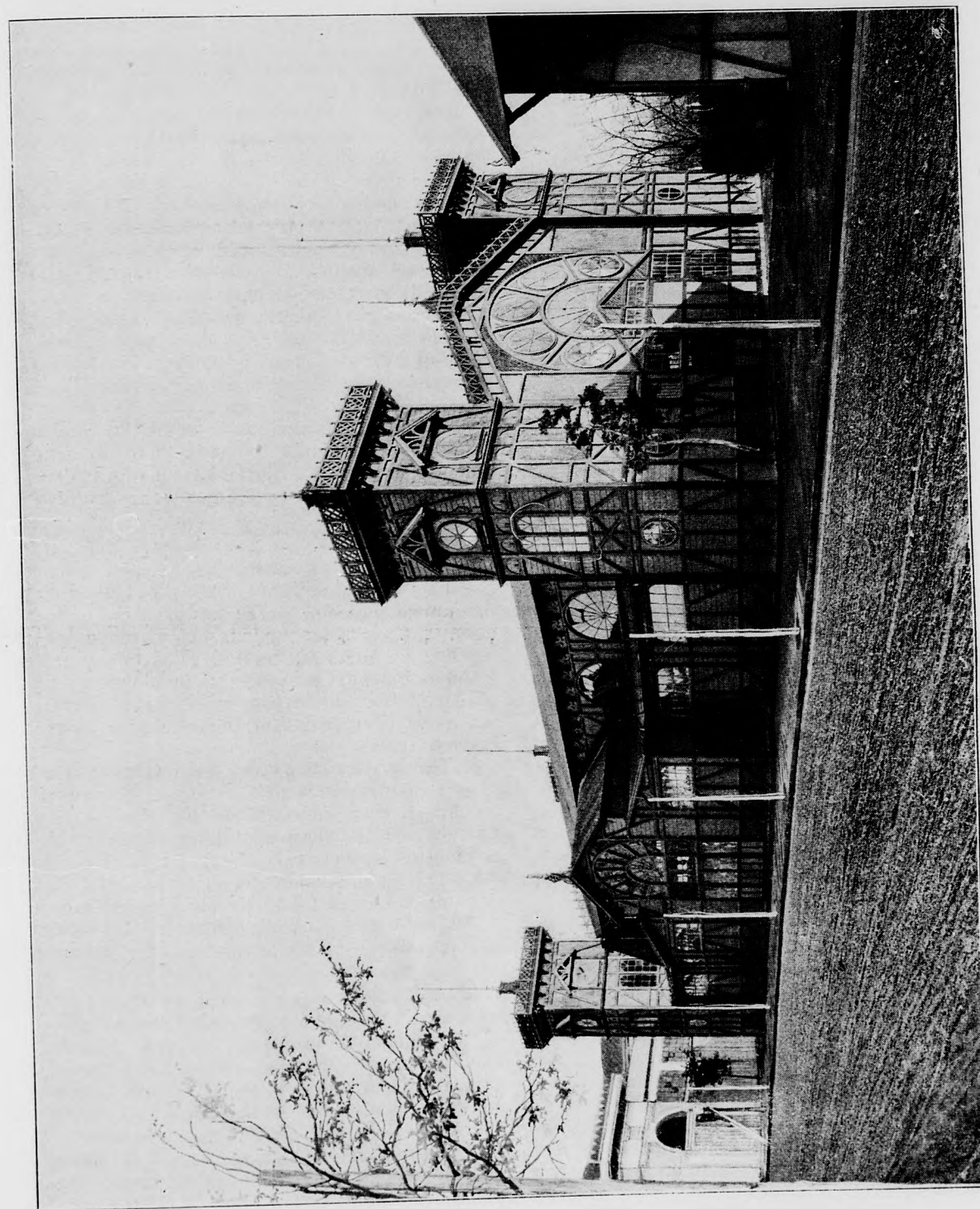
Az ötödik kerületi állami főreáliskola millenniumi ünnepét, amelyen Wlassics kultuszminiszter is megjelent, az ifjuság énekkara nyitotta meg a Himnuszzal. Az ünnepi beszédet Hofer Károly főigazgató mondotta, a ki után Fröhzeitig László VIII. osztályu tanuló szavalta el Vörösmarty Himnuszt. Lenkei Henrik tanár «Uj ezredév» című költeményét Garai Ferencz VIII. osztálybeli tanuló szavalta. Graber József István VII. osztálybeli tanuló, az «Irodalmi iskola» ifjusági elnöke ünnepi emlékezést irt. Végül az ifjuság énekkara következett.

A budapesti ötödik kerületi katolikus főgimnázium lélekemelő millenniumi ünnepet ült. A hálaadó Te Deumot Novák Lajos hittanár egy XVII. századbéli imádsággal, Esterházy Pálnádor imádságával fejezte be. A Than Mór és Lotz Károly jeles festményeivel ékeskedő díszteremben az ünnepet Köpesdy Sándor tanár beszéde nyitotta meg, mely után Némethy Géza tanárnak erős nemzeti érzéssel irt nagy hatásu beszéde következett. Az ifjuság részéről ifj. Wekerle Sándor mondott emelkedett alkalmi beszédet. Az ünnep többi része hazafias énekből és szavalatokból állott.

Az első kerületi állami főgimnázium ifjusága a Krisztinavárosi templomban misét hallgatván, mise után az iskola épületében gyűlt össze a millenniumi ünnep megtartására. Az ifjuság hazafias szavalatokkal és énekkel vett részt. Badiacs Ferencz igazgató és Bozóky Endre tanár pedig lelkes beszédben méltatták a nap jelentőségét.

A negyedik kerületi községi reáliskola ünnepét Báthory Nándor igazgató beszéde nyitotta meg, az ünnepi beszédet Kiss Gábor tanár mondotta. Alkalmi költeményt Berger Gusztáv VIII. osztályu tanuló szavalt, Martin János VIII. osztályu tanuló pedig alkalmi beszédet tartott. A Rákóczy-induló volt a tárgysorozat utolsó pontja, melyet az ifjusági énekkar dalolt.

A hetedik kerületi állami gimnázium-ban délelőtt 10 órakor Klamarik János miniszteri tanácsos és Erdödy Béla tankerületi főigazgató jelenlétében tartották meg a millenniumi ünnepséget. Az ifjusági énekkar Zerkovics Rezső vezetése alatt adott elő hazafias dalokat. Alkalmi beszédet mondtak Chervený Flóris dr. igazgató és Váczy János tanár, Kovács Fe-

Millenniumi kiállítás. — Jarmüvek esarnoka.

rencz VIII. osztályu tanuló beszéde után Klamarik János megköszönte az ifjuság buzgólkodását, hogy az ünnepséget ilyen szépen rendezte.

A budapesti nyolczadik kerületi állami gimnázium a budapesti középiskolák e legifjabbika is szép millenniumi ünnepséget rendezett. Az egyetemi templomban tartott Te Deum után az intézet tornatermében folyt le az ünnepség a következőképpen: az ifjuság elénekelte a Himnust, azután Koltai Virgil dr. igazgató mondott igen szép megnyitó beszédet. Gabányi Árpád Petőfinek «Magyarok Istene» című költeményét szavalta, majd ismét Koltai Virgil dr. lépett az emelvényre és fölolvasta történelmi megemlékezését. Szavaltak ezután Schwingshall Hugó, Wunderlich Antal, Vajda Dezső és Ungár Bernát. A záróbeszédet Koltai Virgil dr. mondta, a melyre az ifjuság fogadást tett, hogy becsületes emberek és a hazának hű polgárai lesznek. Az ünnepséget a Szózat zárta be.

A kilencedik kerületi felső kereskedelmi iskola tanulói reggel misét hallgattak, azután Filinger Károly igazgató és Körömy Árpád dr. hazafias beszédekben méltatták a nap jelentőségét. Az ifjusági daloskör Waldbauer József vezetése mellett hazafias dalokat énekelt.

A második kerületi állami reáliskolában a tanárok részéről Brózik Károly dr. fejtegette az ezredév jelentőségét s aztán Hang Ferencz nyolczadosztályu tanuló szavalta el Jókai Mór «Ezer év» című legendáját. Végül Gyulai Mihály tanuló mondott alkalmi beszédet, a melyre az iskolai daloskör a Rákóczy-indulót énekelte el.

A hatodik kerületi felső kereskedelmi iskola programját Lengyel Sándor igazgató beszéde, Sonnenstein József tanuló szavalata, Tichy János tanár felolvasása és Rényi Árpád lelkesítő beszéde töltötte ki. Az ünnepet a «Himnusz»-szal kezdték és a «Szózat»-tal fejezték be.

A Röser-féle polgári- és kereskedelmi iskola az intézet udvarán rendezte a millenniumi ünnepet. Az udvar fel volt díszítve nemzeti színű drapériával. A megnyitó beszédet Röser János igazgató mondta. Beszélt még Tichy János tanár s a diákok több költeményt szavaltak el. Hazafias dalok eléneklése közben helyezték el az intézeti és nemzetiszínű zászlót. Röser János igazgató záróbeszéde s a Rákóczy-induló eljátszása után az ünnep véget ért.

A László Mihály nevelőintézetnek és főgimnáziumának növendékei ünnepén Körösi László

tanár mondott megnyitó beszédet, Antal Mihály elszavalta Léway József költeményét «Ezredévi szózat a gyermekekhez» s a Késmárky Árpád vezetése alatt álló zenekar hazafias dalokat énekelt.

A budapesti nyolczadik kerületi községi főreáliskola tanári testülete és ifjusága reggel 8 órakor a templomba vonult, hol Glatz József hittanár fényes papi segédlettel mondta a Te Deumot, a daloskör pedig énekelt. Az ünnep 9-kor kezdődött. A Himnusz eléneklése és Zelmann József igazgató megnyitó beszéde után két tanuló alkalmi költeményeket szavalt, mire Tankó János tanár ünnepi beszédet mondott. Az ünnepség a Rákóczy-indulóval végződött.

A Fekete József-féle nyilvános nagy gimnáziumban Fekete József igazgató mondta a megnyitó beszédet, Kernstock Kornél, Haas Dezső, Margitay Ernő szavaltak. Az ünnepi beszédet Buzás István tanár mondta, Binder Ottó VII. oszt. tanuló zongorázott, majd hegedült. Az ünnepet az ifjuság hazafias fogadalmá zárta be, melyet Szilágyi Lajos VIII. osztályu tanuló mondott el.

A második kerületi községi polgári fiúiskolában a Himnuszszal kezdték az ünnepet, azután Szenessy Mihály igazgató megnyitót mondott. Az ünnepi beszédet Buzás István tanár mondta, a főváros törvényhatósága nevében pedig Bozola Ádám II. kerületi választmányi tag mondott buzdító beszédet a tanulókhöz. Az iskola tanulói ezután hazafias verseket szavaltak és végül a daloskör elénekelte a «Szózat»-ot.

A hetedik kerületi polgári fiúiskolában az ifjuságnak ezredéves emlékünnepsége Morzsányi Károly dr. orsz. képviselő és Vasziljevics János előjáró elnöklése alatt több fővárosi bizottsági és kerületi választmányi tag, valamint sok szülő és érdeklődő jelenlétében folyt le. Az ünnepi beszédet Lád Károly igazgató mondta, mire a tanulók szavalatai és Késmárky Árpád, valamint Máté István vezetése mellett az ének- és zenei előadások következtek.

A győri főgymnasium a mult hó derekán a nagy nyilvánosság előtt rendezett fényes millenniumi ünnepélyt, az iskolai ünnepül kitűzött napot pedig az ifjuságnak szentelte és nemcsak programjában gazdag tartalma volt a mai ünnep, de az intézet tudós igazgatója marandó emlékkönyvet adott ifjusága kezébe.

A főgymnasiumi ifjuság reggel 8 órakor hálaadó istentiszteletet hallgatott, azzal kapcsolatban Tell Anasztáz tanár mondott alkalmi szent beszédet. Mély hatású volt e hazafias beszéd, amely a történelem hazaszeretetről

zengő példáit állította az ifjuság elé, felhívta azt, hogy lelkiismeretes kötelességteljesítéssel s ha kell, pénz- és véráldozattal szeressék a hazát és a királyt.

Az iskolai ünnep a «Himnusz» eléneklésével kezdődött, utána Petőfi «Ki volt Árpád?» c. költeményét szavalta Schandl József I. oszt. tanuló.

Most fenypontja következett a szép ünnepélynek: Acsay X. Ferencz igazgató méltatta a millenniumis ünnep jelentőségét. Irodalmi és történelmi műbecsü ez a méltatás, melyet a nagy nemzeti hivatásunk kifejtésével így vezet be:

«Ime, k. ifjak ily fenkölt képzeletű, magaslatos hivatásu, s e hivatását mindig lelkesen betöltő népnek a fiai vagytok ti. E letűnt ezer év történetének szomorú úgy mint dicső nappjai is büszkeséggel tölthetnek el bennünket. De a mai napnak a czélja nem csak az, hogy büszke önérteltek tekintsünk a multa, hanem az is, hogy levonjuk belőle a tanulságot a jövőre. Kell, hogy a mai nap a legbensőbb hálát fakassza keblünkben a haza minden dicső fia iránt, a kik megszerzésében vagy fentartásában önfeláldozóan működtek; kell, hogy lelkesedéssel töltsse el a haza minden intézménye, első sorban függetlensége és szabad alkotmánya iránt, a melyek nélkül e napot soha meg nem értük volna; kell, hogy kegyelettel töltsse el minden helye iránt, melyeket őseink vére, fáradságos lábnyoma megszentelt. Mindez a multé s ha érzelmeink tovább nem terjednének, kegyeletünk csak meddő kegyelet volna minden igazi eredmény nélkül. Hálánkkal együtt tehát azon erős fogadásnak is kell ebrednie szívünkben, hogy az ösökhöz mindenben méltók akarunk lenni; lelkesedésünkkel pedig elszánt kitartásnak kell párosulnia, hogy a haza minden intézményét teljes önfeláldozással fogjuk megvédeni továbbra is; a kegyelethez pedig okosságunk is kell járulnia, hogy minden tekintetben a haza javára váljanak. Mindenek felett pedig ez érzelmeket egybefolyólag a legbensőbb hálát kell éreznünk az isteni gondviselés iránt a mely nemzetünket e nagy naphoz elvezette, s a mely, mint benső meggyőződéssel hisszük, még nagyobb szerepet is jelölt ki nekünk a jövő ezer évben. Ezért vonjuk le a tanulságot a multból s jeleljük ki a jövő teendőket, hogy a kettőn okulva biztosan induljanak a második évezredbe.

Ezután ékes kidolgozásban mondott történelmi és oktatótt, buzdított hazaszeretetre és honfium munkásságra.

Az értékes beszéd után az intézet énekkara «Rákóczy kesergője»-t adta elő, majd Heinecz

István VI. o. tanuló Földváry István «Szt.-István» cz. költeményét szavalta. Meller Arnold VIII. oszt. tan. a főgymnasium millenniumis pályázatán díjat nyert ódáját szavalta, végül az énekkar a Rákóczy-indulót adta elő.

Azaz, hogy az igazi befejezés annak az értékes könyvnek a kiosztása volt, amit Acsay X. Ferencz igazgató meglepetésül adott ki az ifjuság számára.

A könyv tartalmazza Balogh István «Szt.-István» című alkalmi költeményét, utána Acsay X. F. igazgató imént méltatott művét «Multunk és jövőnk» czimen, Tell Anasztáz sz. beszédét továbbá «Alkotmányos királyságunk fejlődése» czimen történelmi vázlatot dr. Németh tanártól. A vázlat azonban a honfoglalástól a 67-es kiegyezésig tömör tartalomban világos áttekintő képet ad ezredéves történetünkről és becses olvasmánya az értékes könyvnek, mit a főgymnasium számára irt «Tárogató» és az intézet millenniumis ünnepségeinek programja zár be.

A mily lelkesedéssel kísérte az ifjuság a szép ünnepély megkapó mozzanatait, ép oly örömmel vitte haza a főgymnasium millenniumis meglepetését.

Az ifjuság nemzeti kokárdákkal, kalpagosan vett részt az ünnepélyen, melyen a tanári kar szintén nemzeti mellsokrokkal jelent meg.

A főgymnasium tanári kara szegénysorsu tanulók állandó segélyezésére a millennium alkalmából száz forintos alapítványt tett és így is megörökítette a győri főgymnasium millenniumis tanári karát.

Ezen minden ízében hazafias, emelkedett és hatásos beszéd után a közönség zajos éljenzés és tapsokban adott kifejezést elismerésének.

A «Himnusz» eléneklése után következett a műsor többi része. Freund Irma az «Ezer év» Kiss Iza «A hazához» című költeményeket mély érzéssel és nagy hatással szavalták, Geimely Valeria Liszt «Rapsodiá»-ját, Bodroghy Jolán Sipos «Világosi czimbalmos»-át zongorán művészileg játszották.

Macskássy Sándor tanár érdekesen s nagy figyelem között fejtegette a millennium jelentőségét. Hatásos és hatalmas volt az értekezés, mit ma közölni óhajtottunk, de a sok ünnepély sok anyaga lefoglalta összes terünket.

Az értekezés befejeztével a hallgatóság zajos tapsal fejezte ki elismerését.

Stökl Ilona, Dallos Irén gyakorlóiskolai tanulók Magyarország felkoszoruzott térképénél a haza földjét és elfoglalását ismertették nagyon kedvesen, Kegl Margit szintén gyakorló

pedig Buttner «Ki volt nagyobb» cz. költeményét szavalta igen szépen és nagy hatással.

Igy végződött a szép nap, melynek emléke bizonyosan mély nyomokat hagy a fiatal, fogékony szivekben s a melyről sok sok év múlva is elábrándozva és lelkesedéssel fognak majd beszélni, hogy «amikor még én fiatal voltam...»

Adja Isten, hogy lelkük mindig fiatal maradjon!

A főreáliskolában.

Az állami főreáliskola tornacsarnoka ma délelőtt teljesen megtelt ünneplő közönséggel, melynek tulnyomó részét hölgyek tették. Ott láttuk a hatóságok képviselőit, a teljes tanári kart, a szülőket, tanügy barátokat és az ifjúságot. A terem ez alkalomból igen szép s az ünnepélynek megfelelő díszítést nyert. A nyugati homlokzat lombos ágakkal és nemzeti színű zászlókkal volt díszítve, az ország címere alatt a király mellszobra állt. A falon köröskörül az összes vármegyék színes címerei függtek. Az ifjúság egy része magyar ruhában jelent meg és minden tagja nemzetiszínű karkardát viselt, ugyszintén sokan a közönségből is.

A műsor első pontja Jókainak Kirchner Elek intézeti énektanár által szépen megzenésített «Királyhimnusz»-a volt, melyet az ifjúsági énekkar adott elő nagy hatással.

Ezután beiczi Németh Antal dr., kir. tan. a győri tankerület főigazgatója nagyobbszabású, sikerült beszéddel megnyitotta az ünnepélyt.

Nem kisebb hatást keltett Szabó Ernő dr.-nak az intézet fiatal tanárának hazafias lelkesedéssel és tüzzel tele «ünnepi beszéde», mely ugy forma, mint tartalom tekintetében nagy figyelmet érdemel.

Három pompás régi magyar dalt énekelt ezután a zenekar kiváló szabatossággal.

Az ének elhangoztával Förstner Tivadár VII. o. t. elszavalta Berky Zoltánnak szép költeményét, az «Ünnepi ódá»-t, melyet lapunk mai számában közlünk.

A költemény minden szépségét teljesen érvényre juttató szavalat nagyon tetszet a közönségnek.

Mihálovics Elemér VII. o. t. Széchenyi «Kelet népé»-nek egy igen szép és hatásos részletét mondta el erre.

A Kirchner Ábrányi-féle «Millenniumi himnusz» eléneklése után Lenner Emil intézeti igazgató lépett a szószékre és magas szárnyalású, történeti reminiscenciákban gazdag beszéddel befejezte az ünnepélyt.

A közönség emelkedett hangulatban s a «Szózat» lelkes akkordjai közt oszlott szét.

A nagyváradi főgymnasiumban. A premontrei főgymnasiumban háromnegyed tízkor hálaadó istentisztelet előzte meg az iskolai ünnepélyt, melyen Kotunovics Sándor igazgató pontifikált a tanári kar fényes segédlete mellett. Fél-tizenegy órára az ez alkalomra virágdíszítéssel nagyterem szorongásig megtelt az érdeklődő szülőkkel, rokonokkal, tanügybarátokkal. Kotunovics Sándor igazgató emelkedett hangulatu megnyitó beszédében méltatva az ünnepély jelentőségét, dr. Kolozsváry Sándor tanárnak adta át a helyét, ki a magyar történelem jelentősebb momentumait felölölő magas röptű, tartalmas szónoki beszédben tartott tükrölt az ifjúság elé, hogy abból tanulságot merítve, lelkében a hazaszeretetet, és alkotmánytisztelet plántáját ápolni soha meg ne szűnjék. Az ifjak által lelkes eljenzéssel s a vendégcsereg által nagy tetszéssel fogadott beszéd után az énekkar a Szózatot több más hazafias dallal adta elő, közben pedig Fráter Pál VII. oszt. és Stern Dezső VIII. oszt. tanuló töltötte be az igen sikerült programot.

A főreáliskolában. Az állami főreáliskolában reggel 8 órakor «Te Deum» előzte meg az ünnepélyt a Szt-László templomban, mely után a kereskedelmi csarnok dísztermébe vonult a tanárok felügyeletete alatt az ifjúság. Itt Krüger Viktor igazgató tartotta a megnyitó beszédét utána pedig dr. Türr Lajos lépett az emelvényre s az ünnepély jelentőségéhez mért lelkes szónoklatot intézett az ifjúsághoz. A kiváló gonddal egybe állított műsor egyéb pontjait hazafias dalok éneklése, továbbá Jakobi Andor és Szolnok Jenő szavalata, nem különben Krüger Aladár beszéde egészítette ki.

A bajai főgymnasiumban d. e. 10 órakor kezdődött meg a gymnasium ünnepélye. Jóllehet a többi intézetek is ugyanez időben tartották ünnepélyeiket a tornacsarnok zsufolásig megtelt elte közönséggel, melynek minden tagja jelvényekkel volt ékesítve. A műsort az énekkar nyitotta meg Glück «Imá»-jával. Majd Ledniczky Ipoly tanár lépett a podiumra s ünnepi beszédet mondott. A közönség lelkes eljenzéssel és szünni nem akaró tapssal adózott a gyönyörű előadásért. Beliczay «Nemzeti himnusz» akkordjainak elhangzása után a szavalatok következtek. Munkács, Bartók Lajos-tól, előadja, Szücs Ferencz III. o. t. Szt-István Földváry Istvántól, szavalja Pallermaun V. o. t. Tatárjárás Vidától, szavalja Rohrbök József II. o. t.

Millenniumi ünnepély. Az m. szigeti ev. ref. lyceumban a közoktatásügyi miniszter ur által 9-ére rendelt iskolai ünnepélyt a tanulók és

nagyszámú közönség lelkes részvétele mellett tartották meg. Reggel 7-kor templomba mentek a tanulók felekezetek szerint, 8-kor megkezdődött az ünnepély a lyceum tágas udvarán. Legelőször a dalárda énekelte el a Hymnust. Utána Gércsy Imre mondott beszédet, majd Gundelfinger Elemér 8. o. t. szavalta Tóth K. «Ki volt nagyobb» cz. költeményét. Azután egy 1-ső o. t. mutatta meg a felkoszorozott Magyarország térképén annak határait stb. földrajzi tekintetben, egy 3. o. t. pedig történelmi tekintetben, Melega S. 7. o. t. művelődési tekintetben ismertette hazánkat. Ekkor Láncey G. 8. o. t. elszavalta a «Szózat»-ot nagy lelkesültséggel. Utolsó volt Dobay S., h. igazgatónak szépen szerkesztett beszéde. A faültetés 9 órakor volt, a lyceum kertjében két hársfát ültettek el. 10 órakor az egész tanuló ifjúság a főtérre vonult az összes intézetek által tartandó ünnepélyre. Itt Kovács Zoltán képezdei h. igazgató tartott beszédet, melyet Mokesay Zoltán 4 éves joghallgató szavalata követett. A «Királyhimnusz» eléneklése után a gyülekezett a magyar haza éltetésével feloszlott.

Délután 3 órakor a «Malomkertbe» vonult az ifjúság, hol tornajátékkal és énekkel töltötték az időt 7 óráig. Ekkor kezdődött a táncz, a mely a késő éjjeli órákig tartott. A tanulók milleniumi érmekkel díszítve, s sokan közülök magyar ruhában jelentek meg.

A mezőtúri ev. ref. főgymnasium tanárkara és tanulóifjúsága az ezredéves emlékűnnep alkalmából május hó 9-én délután a népkertben zártkörű ifjúsági majális rendezett. A mulatság kitünően sikerült, az első négyest 50 pár tánczolta. A fesztelen kedvet még a (mostanában felettebb változatos) idő sem zavarta meg. Reggel 9 órakor hálaadó istentisztelet a nagy (ref.) templomban; tartotta vékony Sándor főgymn. vallástanár. Istentisztelet után díszmenet volt, mely után III. a főgymnasium udvarán díszes közönség jelenléte mellett ünnepély tartatott a következő sorozattal. Hymnus énekelte a főgymn. énekkar. Ünnepi beszéd. Tartotta dr. Biatsy József h. igazgató. Nemzeti himnusz (Beliczay Gy.) Énekelte a főgymn. énekkar. Szavalat. Tartotta Kohn Béla VIII. oszt. tan. Millenniumi himnusz, írta Kálmán Farkas. Énekelte a főgymnasiumi énekkar. Szabad előadás. Tartotta Kállai Antal VII. o. t. Szózat. Énekelte a főgymn. egész ifjúsága. Délután ifjúsági majális a «Népkert»-ben.

A szamosújvári m. kir. állami főgymnasium május hó 9-én tartotta meg jól sikerült milleniumi ünnepélyét, a következő sorrendben. Reggel 9 órakor hálaadó istentisztelet volt a fő-

téri plébániai templomban. 10 órakor felvonulás a városi vígadó nagy termébe. Az igazgatói megnyitás után, a főgymnasiumi dalárda énekelte a «Hymnust», Feczko János főgymnasiumi tanár alkalmi beszédet tartott. «Ezer év» Balogh Zoltántól, szavalta Máthé Gyula. VI. o. t. «Nemzeti zászló» Huber Károlytól, énekelte a főgymn. dalárda. Porde Gyula VI. oszt. tan. alkalmi beszédet mondott. «Szt-István» Földvári Istvántól, szavalta Szezech János V. o. t. «Szózat» énekelte a főgymn. dalárda. Végül az igazgató záróbeszéde után a főgymn. dalárda a «Rákóczy indulót» énekelte, melynek csak többszöri eléneklése után hagyta el az igen szép számú közönség a termet.

A szatmári főgymn. ezredéves multunk emléket méltó fényre ült meg. Máj. 9 én 9 órakor az ifjúság zászló mellett a székesegyházba vonult hálaadó istentiszteletre. 10 órakor kezdődött meg a szépen feldíszített és fellobozózott teremben az ünnepély a következő műsorral: A hymnust énekelte az egész ifjúság a gymnasiumi zenekar kísérete mellett. Fényes Miklós gymnasiumi VIII. o. t. szavalta Bartók Lajosnak gymnasiumunk számára írt «Munkácsy» cz. ódáját, Fechtel János tanár ur tartott egy fényes beszédet. Hymnusz a királyért, énekelte a gymn. énekkar. A magyar nyelv Ábrányi Emil-től, szavalta Tanody Endre IV. o. t. Beszéd tartotta Veres Béla VIII. o. t. Szózat, szavalta Czauner Héza VI. o. t. Szózat, énekelte az ifjúság zenekar vezetése mellett. Záróbeszéd tartotta Raskovszky Pál h. igazgató ur, ki felolvastatta a tanári kar alapító levelét, melyben az «Millenniumi alapítvány» cz. alatt 1000 koronát tesz le oly célból, hogy annak kamata évenként a kereszténység hatását a magyar történelemre tárgyaló mű jutalmazására fordítsák. Ez lesz állandó emléke gymnasiumunkban a millenniumnak. Induló, éneklé a gymn. énekkar. Rákóczy induló előadja a gymn. zenekar, mely Gerber Jenő VI. o. t. vezetése mellett most állotta ki fényes sikerrel az első tűzpróbát.

Az egyri kath. főgymnasium május hó 9 én tartotta ezredévi emlékűnnepét. Reggel 9 órakor hálaadó isteni tisztelet volt az intézet templomában, mely alatt az ifjúsági énekkar többnyire régi magyar egyházi énekeket adott elő. Az isteni tisztelet végeztével az intézet dísztermében lefolyt ünnepség műsora a következő: «Isten áld meg a magyart» Erkel F-től. Zongora és zenekar kísérettel előadta a főgymnasiumi énekkar. Ünnepi beszéd tartotta Verner Adolf dr. főgymn. tanár. «Toborzó» Dallama Arany J-től. Karra alkalmazta Har-

rách József. Előadta az ifjusági énekkar. Ünnepi óda, Creksa Kázmér d. tanár urtól. Szavaltta Neogrády Lénárd VII. o. t. «Nemzeti himnus» Beliczay Gyulától. Előadta a főgymn. énekpara. «A magyarok Istene» Petőfitől. Szavaltta Barsz István VII. o. t. «Boldog asszony anyánk» Tárkányitól. Szavaltta Vazsita Andor V. o. t. «Rákóczy induló» Énekpara alkalmazta Szent-Gály Gyula, zenekar kíséretét írta Cochdla Ferencz. Négy kezes zongora kísérettel előadta az ifjusági ének és zenekar. Az egész ünnepség, úgy az énekdarabok, mint a szavaltatokat tekintve, igen fényesen sikerült. Roppant hatást aratott Verner Adolf dr. tanár ur ünnepi, remek alkotásu beszéde, melyben főlemlíti Rákóczyt, ki utoljára bukott el a szabadság zászlója alatt, és most midőn a második ezredév küszöbén állunk, kitartásra és lelkesedésre buzdít. Számos «éljen»-ben részesült Saád Henrik tanár ur, ki a kitünően begyakorolt ének és zenekart vezeti. Nagy tetszést ért el az ifjusági ének és zenekar által előadott «Rákóczy induló.»

Fekete József nyilvánossági joggal bíró nagygymnasium és nevelő intézete az intézeti «Deák Ferencz» önképzőkör részvételével tartotta ünnepét. A megnyitó beszédet az igazgató Fekete József tartotta. Bihari Primaialis Magyarja. Hegedű-solo, előadta Binder Ottó VII. o. t. Ki volt nagyobb? szavaltta Haas Dezső IV. o. t. «Tárogató» énekelte az ifjusági daloskör. «Rendületlenül» szavaltta Margitay Ernő VI. o. t. Ábrányi 7-ik Magyar Ábrándja, zongorán előadta Binder Ottó VII. o. t. Ünnepi beszéd, tartotta Buzás István tanár. Az ifjuság hazafias fogadalma, a tanulók nevében Szilágyi Lajos VIII. o. t. Végül a Szózat fejezte be a szép ünnepélyt. Az ünnepélyen nagyszámú előkelő közönség volt jelen.

A *bajai* polgári iskola ünnepélyének sorrendje: Hymnus; előadja az intézeti énekpara. Megnyitó beszéd; tartja az igazgató. Ünnepi beszéd; tartja Urhegyi Alajos tanár. «Ezer év» Inczedytől; szavaltja Laszczik Loránd IV. o. t. Szózat; előadja az intézeti énekpara.

A *békési* ev. ref. gymnasium f. hó 9-én a presbyteri gyűlésteremben szeretett hazánk ezeréves fennállásának emlékére ünnepet rendezett a következő műsorrall: «Te benned bízunk» vallásos ének, éneklé az ifjuság. Ima tartja Paulinyi Károly lelkész. Hymnus, éneklé az ifjuság. Alkalmi beszéd, tartja Ösváth Ferencz igazgató tanár. «Élj őseink hazája» Schumanntól, éneklé az ifjuság. Árpád a honalapító, Garay Jánostól, szavaltja Stein Mór VI. o. t. Vörösmarty Hymnusa, Szügyi Józseftől éneklé

az ifjuság. «Ki volt nagyobb?» Tóth Kálmántól szavaltja, Konkoly Aladár VI. o. t. szózat, éneklé unisono az ifjuság. «A magyarok istene» Petőfi Sándortól szavaltja, Bagoly Géza V. o. t. «Kossuth induló» éneklé unisono az ifjuság. Záró beszéd, tartja Szegedi Károly esperes.

A *brassói* magyar tannyelvű középiskolák a városi vigadó termében f. hó 9-én d. e. hálaadó istentisztelettel egybekötött millennáris iskolai ünnepélyt ültek a következő műsorrall: Hymnus, zenekariséret mellett éneklé az egész tanuló ifjuság. Megnyitó, tartja Vargyasi Ferencz r. k. főgym. igazg. Honszeretet, írta Vörösmarthy Mihály, szavaltja Demeter 3. oszt. f. keresk. isk. tanuló. Nemzeti zászló, Huber Károlytól, éneklé a r. k. főgym. ifj. énekpara. Ünnepi beszéd, tartja Rombauer Emil, főreálisk. igazg. Nemzeti génius, írta Baráczy Sándor, r. k. főgym. tanár, szavaltja Molnár Dénes r. k. főgym. 7. o. tanuló. Jersze emlékezünk, (magyar törtéris ének 1533-ból) Farkas Andrásról, éneklé az áll. főreáliskola ifj. énekpara. Bezáró, mondja Orbán Ferencz f. keresk. isk. igazgató. Szózat Vörösmarthytól, zenekariséret mellett éneklé az egész tanuló ifjuság.

Az ünnepély, melyet az egész brassói magyar intelligencia nézett végig, minden pontjában a legsikerültebben folyt le mindvégig, a jelenlevő nagyszámú közönség nagy érdeklődése mellett, mely a jól megérdemelt tapsokkal nem is fukarkodott. Az ünnepélyt délután kirándulás követte a regényes fekvésű Teme-re, a szabadságharcz alatt ott elvérzett névtelen hősöknek emelt emlékközhöz.

A *kolosvári* róm. kath. főgymnasium folyó év május hó 9-én, d. e. 10 órakor Magyarországon ezer éves fennállásának emlékére az intézet dísztermében ünnepélyt rendezett.

Reggel 9 órakor ünnepélyes hálaadó szt. mise és «Te Deum» volt a kegyes-rendiek templomában.

Az ünnepélyes szt. mise után az ifjuság, s az ünneplő közönség a díszterembe ment, hol a főgymn. igazgatója, főtisztelendő dr. Hám Sándor buzdító beszédet mondott, melynek végeztével az ünnepély a következő műsorrall tartatott meg. Hymnus. Erkeltől. Előadta a főgym. énekpara. Áttekintés Magyarország ezer éves multján. Tartotta: Kozár Ferencz, főgymn. tanár. Hazám. Lévy M. Szavaltta: Macselár Kornél VII. o. tanuló. A Balaton háborgása. Mihály J. Zongorán előadta: Senn Ottó, VII. o. tanuló. Munkács. Bartók. Szavaltta Gál László, VIII. o. tanuló. Magyar népdal, egyveleg. Chladek. Előadta a főgym. zenekara. A nagy nemzetiség és a magyar irodalom. Tar-

totta: Bíró Balázs, VIII. o. tanuló, az ifj. önképzőkör elnöke. Nemzeti zászló. Huber. Előadta a főgymn. énekpara. A királyné könnyei Sas E. Szavaltta: Hunwald Ernő, VIII. o. tanuló. Rákóczy-induló. Czimbalmón előadta: Klimes János, VII. o. tanuló. Szózat. Előadta a főgymn. énekpara. Ezen ünnepélyen a közönség minden egyes darabot megtapsolt. Általában az ünnepély jól sikerült.

A *soproni* főgymnasium f. évi május hó 9-én millenniumi ünnepet rendezett, melynek műsora a következő volt: Megnyitó beszéd. Mondja Horváth Kristóf igazgató. Kölcsey F., Hymnus. Éneklé a vegyeskar. Ünnepi beszéd. Mondja Mérei Kálmán dr. Rákóczy Imája. (Ének a kuruczvilágból. Éneklé a Vegyeskar. a) Tarkányi B., Boldogasszony anyánk . . . Szavaltja Mihálovits J. VIII. o. tanuló. b) Mindszenti G., Az én hazám. Szavaltja Pálovich I. I. o. t. Erkel F., Részlet «Bánk-Bán» cz. operából. Uj ezer évünk hajnalán. (Alkalmi költemény Husz L. után.) Előadják: Prolog Kocsis Gy. VIII. o. t. Árpád Makkos G. VIII. o. t. Szt-István Tuboly I. VI. o. t. IV. Béla Tormássy A. VIII. o. t. N. Lajos Höffer K. VIII. o. t. H. Mátyás Rózsás S. VI. o. t. Zrinyi Góczán P. VI. o. t. Széchenyi Eigner T. VIII. o. t. Kossuth Markó G. VI. o. t. Deák Gazdag B. VII. o. t. I. Tanuló Nelky II. o. t. II. Tanuló Schöfer R. IV. o. t. Epilog Kocsis Gy. VIII. o. t. Mihálovich Ö., Királyhymnus. Éneklé a Vegyeskar. Petőfi S., A magyarok Istene. Szavaltja Bove K. VII. o. t. Vörösmarthy M., Szózat Előadja az ének- és zenekar. Dalmady Gy., Csak magyarok legyünk! Szavaltja Becher A. VIII. o. t. Erkel F., Hunyadi-Induló. Előadja az Ének- és Zenekar.

A *miskolci* ev. ref. főgymnasium f. hó 8-án reggel 8 órakor az ev. ref. templomban hazánk 1000 éves fennállásának emlékére rendezett ünnepély a következő programmal tartatott meg: Hymnus orgona kísérettel, énekelte a közönség. Alkalmi beszéd tartotta Kovács Gábor dr. a gym. igazgatója. Ima tartotta Csik Dániel ref. lelkész. Dal a hazáért, énekelte a főgymnasiumi énekpara. «Ezer év után». Írta Pósa Lajos, szavaltta: Prokób Béla VII. o. t. Szózat. Előadta a főgymnasiumi énekpara és ezzel az ünnepély befejeztetett.

A *szegedi* főgymn. ifjusága is megünnepelte hazánk ezer éves fennállását, még pedig a következő tárgysorozattal: 1. Kölcsey—Erkel: Hymnus. Énekelte az ifjuság. Ezután a főgymn. igazgatója megnyitotta az ünnepélyt. A beszédben röviden vázolta ezen ünnep fontosságát, s fogadalmat tett az ifjuság nevében, melyben igéri az ifjuság, miszerint minden tette oda

fog irányulni, hogy nagygyá és boldoggá tegye e szép hazát, hogy a béke és tudomány művei által felvirágoztatva hazánkat, az még dicsőbb ezredévet érjen meg. Borossay Lajos: Uj ezredév. Szavaltta Bogner János VIII. o. t. Szegedi Endre: Induló. Énekelte az énekpara. A honfoglalás Vörösmarthytól. Felolvasta Biacs N. VIII. o. t. Garay János: Előhang. Szavaltta Zimányi Gy. VII. o. t. Alkalmi beszéd. Mondta dr. Sáfrán József. Az igazgató bezárta az ünnepélyt. Vörösmarthy—Egressy: Szózat. Énekelte az ifjuság.

A *szombathelyi* polgári és felső kereskedelmi iskola május 9-iki millennáris ünnepélye a következő műsorrall folyt le. Reggel 9 órakor az iskola szentes zászlaját, hálaadó isteni tisztelettel a Ferenczrendiek templomában felszentelték. Innen az iskola ifjusága a város tornacsarnokába vonult, hol Semann Gábor igazgató ur hazafias beszédben az ünnepélyt megnyitotta. Az ifjuság világi zászlaját Migály Alajos tanár ur avatta fel. Szép klasszikus beszédben adta elő Kapossy István tanár ur «Az ünnepélyt méltató beszédét». Ezután az iskola magán dalköre a zenekar kíséretével a «Hymnus» énekelte el. Millennium (Alk. költ.) szavaltta Gyökhegyi Lajos I. ker. o. t. Hunyadi (Czuczor Gergelytől) szavaltta Fleischhacker N. III. plg. o. t. Vörösmarthy «Szózatát» énekelte a magándalkör. Ki volt nagyobb? (Tóth Kálmántól) szavaltta Stern Samu IV. plg. o. t. Magyar Király Hymnus énekelte a magándalkör. Ezer év után (Pósa Lajostól) szavaltta Bíró Ferencz II. ker. o. t. A szavaltat után Semann Gábor igazgató ur az ünnepélyt bezárta, mire a zenekar a «Rákóczy» indulót játszotta el.

A *fehértemplomi* államfőgymnasium tanárkara és ifjusága édes hazánk ezeréves, dicsőséges fennállásának ünnepét f. év május havának 9-én a «Társaskör» nagytermében tartotta meg. Erre az ünnepségre városunk s vidéknek hazafiasan érző közönségét, tanítványaink szüleit s rokonait, s a haza jólléteért melegen érző minden polgártársunkat meghívjuk. Az ünnepet d. e. 10 órakor kezdődő szent mise előzte meg a helybeli róm.-kath. plébánia templomban. Mise után a «Társaskör» nagytermében a következő sorrendben folyt le az ünnepség: Az igazgató rövid megnyitójára Kölcsey-«Hymnusa» (vegyeskar.) Az igazgató ünnepi beszéde. Tied vagyok, tied hazám (férfikar). Pásztt V., VIII. o. tanuló alkalmi beszédje. Repülj fecském (vegyeskar). A magyar nyelv (Ábrányi E.) szavaltja Gilezán L. VIII. o. t. Járjatok be minden földet (férfikar). Ezerév

határán (Pósa Lajos) szav. Weitner VII. o. t. Ezer év (Szaboleska Mihály) szav. Ilanics M. VI. o. t. Az ezeréves jubileumra (Palágyi Lajos) szav. Schranz J. V. o. t. Szózat, énekl. az egész közönség.

A sátoralja-ujhelyi r. kath. főgymnasium ünnepélyének a műsora következő: Szózat. Énekl. a főgymn. ifj. énekkara. Alkalmi beszéd. Irta: Rády József, k. r. tanár. felolvassa Kovács Endre, k. r. tanár. Fohász. Énekl. a főgymn. ifj. énekkara. Alkalmi költemény. Irta: Farkas Andor VIII. oszt. t., szavalja Klein Lajos VIII. oszt. t. Magyar népdalok. Előadja: a főgymn. ifj. zenekara. Magyar rohaminduló. Irta: Liszt Ferencz, zongorán előadják: Várkonyi Béla VIII. oszt. t. és Ember Lázló VII. oszt. t. Árpád ébredése. Irta: Vörösmarthy Mihály. Személyek: Árpád — Farkas Andor, VIII. o. t. Költő — Klein Lajos, VIII. oszt. t. Színész — Bajusz Zoltán, VIII. o. t. Sirszellem — Rác József, VII. oszt. t. Apa — Tóth Alajos, VIII. oszt. t. Fiu — Szirmay Ödön, V. oszt. t. Napszámos — Krausz Jenő VII. oszt. t. Öreg ember — Misenkó József VII. oszt. t. VI-ik Magyar rhapsodia. Irta: Liszt F. Előadja Várkonyi B. VII. oszt. Magyarok bejövetele. Előadja az ifj. zenekara. Beszéd. Tartja: Várkonyi B. VIII. oszt. t. Szép Ilonka. (Melodráma.) Irta: Vörösmarthy M., zenéjét szerzé Erneyi József. Előadják: Bajusz Zoltán és Várkonyi B. VIII. oszt. t. Rákóczi induló. Előadja az ifj. énekkara.

Az iglói ág. ev. főgymnasium, az iglói állami tanítóképezde és az iglói polgári fiu iskola a magyar állam ezeréves megalapításának s fenállásának emlékeztetére f. évi május hó 9-én d. e. 11 órakor a gymnasiumi torna terén megható iskolai ünnepélyt rendezett, melyet megelőzött egy a római katolikus, mint az evangélikus s zsidó templomokban tartott istentisztelet. Az ünnepélyen Igló város színe java jelen volt. A műsor a következő: Rákóczi-induló. Vegyes kar zenekar kísérettel. Előadták a főgymnasiumi dal és zene körök. Ünnepi beszéd tartotta: Fischer Miklós, gymn. igazgató. Erkel Hymnusa. Előadták a gymn. és képezdei dalkörök. A magyarok Istene, Petőfitől, szavaltta Stesanyák Róbert IV. éves képezdei növendék. Ima, Pósa L.-tól, Szavaltta: Bartha Gyula gymn. VIII. oszt. tanuló. Major Gy: Árpád sirja, férfi négyes, énekelte a képezdei dalkör. Záró beszéd. Tartotta Arányi Antal tanító képezdei igazgató. S végül a Szózat, Egressy B.-tól, melyet a közönség az ifjúsággal együtt énekel. (2000 lélek) Ezzel az ünnepély véget ért. Vasárnap a város ki volt világitva,

s az ifjúság és a tüzoltók lampion körmenetet rendeztek, s voltak mintegy 500-an.

A székesfejérvári kath. főgymnasium május 9-én ünnepelte meg a millenniumot. Az alkalom rendkívüliségéhez mérten a város vezéregyéniségei és notabilitásai valamennyien jelen voltak. Maga az ünnepély az intézet dtsztermében ment végbe, két szakaszból állt, iránya hazafias és történelmi. Az egésznek érdeme főt. dr. Horváth Cyrill tanár, önképzőköri elnöké, ki hónapok óta szorgoskodott a siker biztosításán. Az énekkart főt. dr. Nass Bertalan vezette. Műsor: I. szakasz. Kölcsey Hymnus. Előadja az ifjúság vegyeskara. Megnyitó. Tartja dr. Horváth Cyrill, tanár. Händel: Sargs. Előadják: zongorán Kaltenecker V. 8., harmoniumon Námesy M. 6., hegedün Horalek Gy. 8. és Dobinger V. 7. osztályu tanulók. Vásárhelyi András éneke 1508-ból. Karra alkalmazta Bogisreh M. Énekl. az ifjúsági kar. Tóth Kálmán: Tinódi. Szavalja Fajkiss F. 8. o. t. Tinódi. énekek. Vegyeskara Lányi Ernőtől. Előadja az ifj. énekkar. Mendelssohn: Trio. Előadják: hegedün Horalek E. zongorán Kaltenecker V. harmoniumon Say V. Káldy: kurucz nóták. Zongorán négy kézre előadják: Havranek J. és Nagy Zs. 6. o. tanuló. Várady Antal. Abrányi Kornél: Rákóczy Rodosteri. Melodráma. Szavalja: báró Fiáth Ferencz 8. o. t. Zongorán kíséri Say Viktor 8. o. t. czimbalmon, Kiss Emil 7. o. t. harmo. Námesy M. 6. o. t. II. szakasz. Erkel Ferencz: «Hunyadi László» nyitánya. Előadják: Kaltenecker V és Say V. Petőfi: Ledőlt szobor. Szavalja Moczer Lure 8. o. t. Kéler: Alföldi búcsúhangok. Hegedün előadja Horulek Gyula, zongorán kíséri Say V. Tóth Kálmán: Kik voltak a honvédek? Szavalja Perl Imre 8. o. t. Arany János kapi: Rákhel siralma. melodráma. Szavalja: Ereky Károly 8. o. t. zongorán kíséri Kaltenecker V. Székely: Honi emlékem. Zongorán előadja: Kaltenecker Vikor. Vörösmarty. Szózat. Előadja az énekkar.

A mohácsi m. kir. áll. polgári fiu és leányiskola f. május hó 9-én az intézet tornahelyiségében Magyarország ezredéves fenállásának emlékére iskolai ünnepélyt és f. hó 14-én kirándulást rendezett. Május 9-én reggel fél nyolcz órakor az összes növendékek nemzeti zászló alatt hálaadó isteni tiszteletre vonulnak a püspöktemplomba; mise alatt a fiuk és leányok felváltva karénekeket énekelnek.

Értesítés. A millenniumi iskolai ünnepélyek műsorainak közlése folytán lapunk többi rovatai e számból kiszorultak. Jövő számunkban pótolni fogjuk.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kő- és könyvnyomda és nrlapkiadó reszv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, IX., Soroksári-uteza 31.
KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Teréz-körut 23. sz.
HIRDETÉSEK
felvétetnek es jutányosan számíttanak

Millenniumi ünnepi beszéd.

Kedves fiaim!

Az ezeréves Magyarország ünnepi harangjainak kongása minket is ünnepre gyűjtött a mi kis templomunkba, mert minden hely templom, hol a sziveket áhitat tölti el.

A költők képzeletén keresztül ime elvonult lelkünk előtt hazánk ezeréves történetének nagyjai: a hősök, a kik megszerezték, a bölcssek, a kik megalapították; a vértanúk, a kik megszentelték; a szentek, a kik megváltották. Megjelentek mind, hogy ne csak elménkbe, hanem szívünkbe is befogadjuk őket, hogy ne csak utánok következőknek, hanem az ő fiainknak érezzük magunkat. Így jelennek meg, a visszaemlékezés ünnepi óráiban, életünknek nagy fordulópontjain. atyánk és anyánk s ha elveszítettük is őket: érezzük, hogy mégsem vagyunk árvák; szívünk nemes dobbanásaiban érezzük az ő szavukat, tiszta örömeinkben az ő mosolygásukat, tévedéseinkben az ő könyveiket, küzdelmeinkben az ő karjokat s ha magunkba szállva úgy találjuk, hogy életünk méltó hozzájuk: érezzük azt is, hogy ők élnek bennünk. Nemzetünknek dicső atyái így keresnek fel az ünnepi napokban mindnyájunkat, a nagyokat, kiknek kezében van a haza sorsa s a kicsinyeket, kik most tanulják kimondani a haza nevét. Szólanak mindnyájunkhoz, szólanak ti hozzátok is fiaim. Mert a nagyok nagysága abban áll, hogy ajkukat nem zárja be a sir, nem neimítják el az évszázadok, sőt évezredek sem; beszélnek, oktatnak, vigasztalnak s lelkesítenek még akkor is, mikor régesrég porrá lettek s szavaik elhangza-

nak olyan tájékokra is, melyeket szemek soha nem láttak.

Boldog az az ifjúság, mely szavaikat érti és érzi, hogy az ősök benne élnek. Boldogok vagytok ti, fiaim, mert ez a nemzeti ünnep fogékonyabbá teszi lelketeket az ő szavuk hallására, az ő intésök megértésére. Az egyik a megalapított haza legősibb trónusára, a pajzsra mutat, melyen vezérre emelték; a másik keresztjére, melylyel az országot megváltotta; a harmadik halálos sebére, melyet védelmében kapott; a negyedik fényben uszó koronájára; az ötödik írotollára, melylyel új utat mutatott nemzetének; a hatodik munkától verejtékelő homlokára. De mind-mind ugyanazt mondják nekünk: szeressétek a hazát és tegyétek meg erette kötelességeket.

Ugyan mi ez a kötelesség? A hazát nem kell többé elfoglalnunk, a tatár nem fenyeget, a török nem ül a nyakunkon, szabadságainknak első öre a király. Ha sziveteket igaz érzés dobogtatja, halljátok a feleletet is. A nagy és örök érzések nemcsak fölemelnek bennünket, hanem fölemelkedésünk tiszta magasából az utat is megmutatják merre kell áldozatunkkal tartanunk. A hazaszeretnek nem is egy áldozó oltára: a műhely padján vagy tanuló asztalunknál ép oly tisztán és magasan loboghat áldozatunk, mint a harezmezón vagy a tanásteremben. Egyik időben ez az oltár, másban amaz a fontosabb; a tiszta és elszánt lélek áldozata itt vagy ott, ilyen vagy amolyan módon, egyforma értékű. Ne sóhajtozzunk a költő szilaj elragadtatásával hogy: «Mért nem születünk ezer év előtt», hanem álljunk meg hiven és munkálkodjunk a haza szolgálatában lelkesen azon a helyen, melyet a gondviselés ezer év után jelölt ki számunkra. Mikor Árpád

* Mondotta Beöthy Zsolt, a gyakorló főgymnasium május 9-iki ünnepén.